

Finansal Kiralama Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 28.6.1985 Sayı : 18795)

Kanun No.
3226

Kabul Tarihi
10 . 6 . 1985

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, finansman sağlamaya yönelik finansal kiralamayı düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, sözleşmenin hukukî yapısını, tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen hükümleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;
Sözleşme; finansal kiralama sözleşmesini,
Kiralayan; finansal kiralama şirketini,
Kiracı; finansal kiralamayı kabul edeni,
Mal; finansal kiralamaya konu malı,
Kira bedeli; finansal kira bedelini,
İfade eder.

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme; kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilememek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngörülen bir sözleşmedir.

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Sözleşmeye taşınır veya taşınmaz mallar konu olabilir. Patent gibi fikrî ve sınaî haklar bu sözleşmeye konu olamazlar.

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir. Türk Lirası veya Merkez Bankasınınca alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25 000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz.

Bu miktarı artırmaya ve eski değerine indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Sözleşmeler en az dört yıl süre ile feshedilemez. Hangi kiralama hallerinde bu sürenin kısıllacağı, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde noterlikçe yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgâhı noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine, gemilere dair sözleşmeler ise gemi siciline şerh edilir.

Tescil veya şerhden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynı hak iktisapları kiralayana karşı ileri sürülemez.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye’de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tescil edilir.

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayan şirkete aittir. Ancak taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alma hakkını haiz olacağını kararlaştırabilirler.

Kiralayan şirketin hukukî yapısı

MADDE 10. — Kiralayan şirketler, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir.

Kiralayan şirketlerin kuruluşu ve şube açmaları ile yabancı şirketlerin Türkiye’de şube açması Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın ön iznine bağlıdır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri saklıdır.

Kiralayan şirketler ile yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye’deki şubeleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın denetimine tabidir.

Ön iznin verilme şekil ve şartları ile kiralayan şirketlerin denetimine dair hükümler çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Bu Kanun hükümlerine göre izin almadan kiralama faaliyetinde bulunanlar beşyüzbin liradan beşmilyon liraya kadar para ve 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. Bu eylemi ika edenler tüzelkişi ise ceza bizzat faaliyette bulunanlar ve kararı vermiş olanlar hakkında uygulanır.

Bu Kanunda yazılı yükümlülük ve zorunluluklara uymayan kiralama şirketlerinin ilgili görevlileri hakkında fiile katılma derecelerine göre ikiyüzbin liradan bir milyon liraya kadar para cezasına hükmolunur.

En az sermaye

MADDE 11. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk Lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye’de şube açmalarında ise ödenmiş sermayeleri asgarî iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Bakanlar Kurulu bu miktarları beş katına kadar artırmaya yetkilidir.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 12. — Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile, ortaklarına veya şirketler grubu ile yapacağı kiralama işlemleri esas ve usulleri ile tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 13. — Kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusu malın zilyedi olup, sözleşmenin anaucuna uygun olarak her türlü faydayı elde etmek hakkına sahiptir.

Kiracı, finansal kiralama konusu mal sözleşmede öngörülen şart ve hükümlere göre itina ile kullanmak zorundadır.

Sözleşmede aksine hüküm yok ise kiracı, malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumlu olup, bakım ve onarım masrafları kiracıya aittir.

Malın hasar ve ziyası

MADDE 14. — Malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyayı sorumluluğu kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödenen sigorta miktarının karşılanmayan kısmı ile sınırlıdır.

Ancak bu farkı, kiracı finansal kiralama bedelleri ile ödemek zorundadır.

Devir yasağı

MADDE 15. — Kiracı, finansal kiralama konusu maldaki zilyedliğini bir başkasına devredemez.

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 16. — Finansal kiralama konusu malın, kiralayanın malın imalatçısı veya satıcısı ile zamanında sözleşme yapmaması veya gerekli ödemeyi zamanında yerine getirmemesi veya diğer sebepler ile kiracıya teslim edilmemesi halinde Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi hükmü uygulanır.

Kiralayan şirketin hak ve borçları

MADDE 17. — Finansal kiralama konusu mal kiralayan şirketin mülkiyetindedir.

Kiralayan şirket, mülkiyeti kendisine ait olan finansal kiralama konusu mal sözleşme süresince sigorta ettirmek zorundadır. Sigorta primlerinin ödenmesi kiracıya aittir.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 18. — Sözleşmede aksi öngörülmemişse kiralayan, malın mülkiyetini bir üçüncü kişiye devredemez.

Sözleşmede bu yetkinin tanınması halinde, devir, ancak başka bir kiralayana yapılabilir. Devralan, sözleşme hükümlerine uymak zorundadır.

Devrin kiracıya karşı geçerli olması onun haberdar edilmesine bağlıdır.

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 19. — Kiracının iflası halinde, iflas memuru, İcra ve İflas Kanununun 221 inci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre büro teşkilinden önce, finansal kiralama konusu malların tefrikine karar verir. İflas memurunun bu kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Kiracı aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, icra memuru, finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir. İcra memurunun kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Bu itirazlar, tetkik merciince en geç bir ay içinde karara bağlanır.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Kiralayanın iflası halinde, sözleşme, kararlaştırılan sürenin sonuna kadar iflas masasına karşı geçerliliğini sürdürür.

Kiralayan aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, finansal kiralama konusu mallar, sözleşme süresi içinde haczedilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 21. — Sözleşme kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak, taraflardan her biri sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatılmasını talep edebilir. Sözleşmenin uzatılması tarafların anlaşmasına bağlıdır.

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 22. — Sözleşme; şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hitamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi veya işletmesini tasfiye etmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sona erer.

Sözleşmenin ihlali

MADDE 23. — Kiralayan, finansal kiralama bedelini ödemediği takdirde düşen kiracıya verdiği otuz günlük süre içinde de ödenmemesi halinde, sözleşmeyi feshedebilir. Ancak, sözleşmede, süre sonunda mülkiyetin kiracıya geçeceği kararlaştırılmış ise, bu süre altmış günden az olamaz.

Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı hareketinde bulunduğu hallerde, bu aykırılık nedeniyle diğer tarafın sözleşmeyi devam ettirmesinin beklenemeyeceği durumlarda, sözleşme feshedilebilir.

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 24. — Sözleşme sona erdiğinde, sözleşmeden doğan satın alma hakkını kullanmayan veya bu hakkı bulunmayan kiracı, finansal kiralama konusu malı derhal geri vermekle mükelleftir.

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 25. — Sözleşmenin kiralayan tarafından feshi halinde kiracı malı iade ile birlikte vadesi gelmemiş finansal kiralama bedellerini ödemek yükümlülüğü altında olduğu gibi kiralayanın bunu aşan zararından da sorumludur.

Sözleşme kiracı tarafından feshedilirse kiracı malı geri vermekle beraber uğradığı zararın tazminini kiralayandan talep edebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 26. — Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan hallerde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun düştükleri oranda ise özel hükümleri uygulanır.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 27. — Sözleşme hakkında, Medeni Kanununun 688, 689, 690 nci maddeleri ve Borçlar Kanununun 222, 223, 224, 254 üncü maddeleri ile 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 28. — Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden Devlet Planlama Teşkilatınca teşvik mevzuatına göre belirlenecek esaslar çerçevesinde yararlanır.

Sözleşme süresi içinde teşvik mevzuatı uyarınca kazanılmış haklar saklıdır.

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 29. — Yabancı şirket ile kiracı arasında akdedilen sözleşmeye göre getirilen mallara, gümrük vergileri bakımından aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Satın alma hakkı bulunmayan bir sözleşmeye dayanarak veya bu hak bulunsa dahi teşvik belgesinde gümrük muafiyetinden yararlanması öngörülmemiş malların Türkiye'ye girişinde, gümrük mevzuatının süre kısıtlaması hariç, sözleşme süresine bağlı olarak, geçici muafiyet rejimine dair hükümler uygulanır.

Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için ileride doğabilecek vergileri karşılayacak miktarda teminat alınır. Şu kadar ki, sözleşme süresi sonunda kesin ithalatın yapılmaması ve finansal kiralama konusu malların kiralayana iade edilmek üzere yurt dışına çıkarılmak istenmesi halinde daha önce yapılan teminata bağlama işlemi genel hükümlere göre çözülür.

Teminata bağlama usul ve esasları bir yönetmelikle belirlenir.

b) Sözleşme süresi sonunda finansal kiralama konusu malların kesin ithalatının yapılması halinde, vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki cari kur ve normal fiyat üzerinden hesaplanacak gümrük vergileri tahsil olunur.

İstisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 30. — Sözleşme her türlü vergi, resim ve harçtan istisnadır.

Bakanlar Kurulu, dar mükellefiyete tabi kurumların bu Kanunun uygulamasından doğacak kazanç ve ücretlerinden yapılacak vergi tevkifat nispetlerini sifıra kadar indirmeye veya kurumlar vergisindeki nispete kadar yükseltmeye yetkilidir.

Davanın niteliği

MADDE 31. — Sözleşmelerden doğan davalar ticarî dava niteliğindedir.

Yönetmelik

MADDE 32. — Bu Kanunun;

- a) 7 nci maddesinde belirtilen yönetmelik Bakanlar Kurulunca,
- b) 10 uncu maddesinde belirtilen yönetmelik, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça,
- c) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmelik Maliye ve Gümrük Bakanlığınca, Yayımdan itibaren üç ay içinde çıkarılır.

3226

10 . 6 . 1985

Yürürlük

MADDE 33. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 34. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Cilt	Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşim	Sayfa
14	82	421
17	109	432
18	110	19:33,34:38,42,94:97

I - Gerekeçeli 346 S. Sayılı basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110 uncu Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/679.